

Vida ,rtq în H2B

**Un administrator
și blocul lui.**

**Text și fotografii de
Maria Șalaru**

La parterul blocului H2B din Piatra Neamț, într-o camera mică și plină de hârtii, Gheorghe Bud își așteaptă vecinii înaintea ședinței de scară a Asociației nr. 78. E o cameră de trei metri pe trei, văruiată într-un verde mentolat, ușor sclipicios, cu un dulap metalic în stânga, o masă mare în mijloc și scaune de jur împrejur, toate diferite. Locatarii blocului intră, semnează prezența și se așază. Domnul Bud își pune liniștit ochelarii pe nas, în timp ce își citește notițele pregătite pentru ședință. E o seară friguroasă de noiembrie și camera nu e tocmai călduroasă. Când îi spun asta, îmi răspunde în tihnă: „Când opt oameni or să intre, o să se încălzească imediat”. Opt din 44 de apartamente? E cam puțin, mă gândesc, și îi spun.

„Opt încă ar fi bine”, îmi răspunde.

Din 2005, în fiecare an, domnul Bud, în calitate de președinte al asociației, convoacă o întâlnire în care se discută problemele blocului și în care este reales. Aceasta este o astfel de întâlnire. Domnul Vasiliu, un fost profesor de fizică trecut de 90 de ani, spune încurcat: „Dacă știam că vor fi atât de puțini oameni, o aduceam și pe nevastă-mea”. Domnul Bud răspunde amuzat: „Măcar cinci oameni au spus că or să vină. Dar, domnul Vasiliu, știți dumneavoastră cum stau lucrurile. Un tânăr a trecut pe lângă mine și a fugit spre lift când i-am spus de ședință”. Domnul Bud începe ședința. Subiectul: „Situția socio-economică: cum trecem prin sezonul răcoros”. În afara cheltuielilor legate de utilități, o piesă importantă a centralei termice de scară, costisitoare și greu de găsit, trebuie înlocuită.

„Blocul are 40 de ani de-acum”, spune el. „Tot echipamentul, fie că ne place, fie că nu, are tot 40 de ani. E o viață de om, 40 de ani. Deci trebuie să găsim o modalitate de a înțelege, de a educa, de a cunoaște. Ce facem? Reparăm sau plecăm?” Cu toate acestea, i-a asigurat pe locatari că sunt asociația cu cele mai bune rezultate în circuitul banilor. Vara a avut grijă să nu depășească 5.000 de lei pe lună în datorii, iar iarna, 8.000 (când facturile atingeau 20.000 de lei). Doamna Anăstăsoaie, profesoară de educație plastică, singura femeie din sală în afară de mine, e impresionată. Domnul Bud îi spune cu mândrie: „Eu trăiesc lucrurile astea, de dimineață de la șase, până la nouă, fac tot felul de verificări în centrala termică. Apoi citesc un pic, îmi văd de treabă, apoi verific din nou la prânz, apoi seara. Nu pot să plec o zi din oraș, nu am înlocuitor. Și cu centrala nu-i de joacă”.

Într-adevăr, de 15 ani, programul de zi cu zi al domnului Bud se învârte în jurul centralei termice. Se trezește la șase, mănâncă, se

bărbierește și coboară la centrala din spatele blocului. Până la șase și jumătate cel târziu o pornește și verifică dacă totul este „sub control”, astfel încât vecinii săi să se trezească cu căldură în apartamente. Apoi își cumpără ziarul și laptele cu care ia medicamentele. La șapte și jumătate se întoarce să verifice dacă sistemul de încălzire este balansat și închide centrala – fiind un bun inginer, știe că apa fierbinte din calorifere continuă să circule chiar dacă nu este pompată, mulțumită principiului vaselor comunicante. Dacă e marți sau joi, deschide biroul asociației pentru contabila de la Locativ Serv, care colectează banii de întreținere de la locuitori. Din birou, vede mereu cine intră și cine iese din bloc – deseori, în mijlocul discuțiilor pe care le-am avut în ultimul timp, sărea de pe scaun să prindă un vecin și să îi reamintească să plătească ori o factură, ori contribuția la o lucrare.

În timpul ședinței, exact asta sugerează și colocariii săi pentru rău-platnici. În locul unei hârtii oficiale care să-i amenințe cu implicațiile legale, mai degrabă ar vorbi vecinii între ei, să ușureze din greutățile domnului Bud, care mereu îi fugărește pe coridoare. Să spună: „Uite, vecine, văd la lista de plată că nu ai plătit datoriile. Cu toții suferim dacă ne taie apa sau gazul”. Unul dintre vecini ezită: „Ce comunicare, domnule, dacă pe ei îi interesează doar să închidă ușa și să se uite la televizor?”. Domnul Bud e de acord: „Poate aveți impresia că vecinii de la blocul de lângă se înțeleg mai bine doar fiindcă trag o dușcă în beci. Nu se poate descrie câtă răutate este între ei”.

Din una în alta, discuția ajunge, ca de fiecare dată, la bani. Un vecin, mai suspicios, întrebă pe sub mustață ce s-a întâmplat cu banii din fondul de rulment. Domnul Bud, supărat, îi amintește că jumătate au fost folosiți pentru reparații și jumătate pentru înmormântarea din familia Neagu – întotdeauna au strâns bani pentru urmași și domnul Bud era uneori în lacrimi de supărare când vecini înstăriți dădeau doar 10 lei. Văzând c-a neliniștit apele, vecinul dă înapoi. „Nu asta am vrut să spun... Știți cum se spune: apa și vorba omului nimic nu le oprește.” În cele din urmă, cei opt sunt de acord cu adunarea banilor pentru reparații, însă nimeni nu vrea să fie primul care plătește.

„De ce să fiu eu prostul care plătește primul? Dacă celălalt, care are mai mulți bani ca mine, nu plătește?”

Domnul Bud își pune capul în mâini și șoptește, mai în glumă, mai în serios: „Dacă ar ști nevastă-mea câți bani am investit în bloc, m-ar da afară din casă. Dar nu știe...”.

L-am cunoscut pe domnul Bud în septembrie 2014, când am început cercetarea de teren pentru lucrarea de doctorat în antropologie culturală și socială la Universitatea din Oxford, despre schimbările sociale din Piatra Neamț după 1989, văzute prin prisma mediului construit. Programul național de reabilitare termică contribuise la izolarea cu polistiren a câtorva blocuri de pe arterele principale ale orașului, însă majoritatea locuitorilor nu reușiseră să acceseze fondurile prin primărie. În timp ce orașul devenea un puzzle complex de culoare și textură, blocul H2B de pe Bulevardul Traian era izolat termic din cap până în picioare.

Domnul Bud, președintele asociației de locatari, mobilizase toți vecinii să strângă bani pentru lucrarea de izolare, inclusiv pe cei care munciau în străinătate. Când l-am întâlnit prima oară și mi-a povestit cum petrecuse șase luni în salopetă alături de muncitori, am știut că va deveni principalul participant la cercetarea mea.

Timp de un an, ne-am întâlnit în fiecare săptămână, uneori și câte cinci ore. Mi-a povestit despre viața sa de zi cu zi: despre trezire și pornirea centralei, despre cum abordează toți vecinii în parte încurajându-i să contribuie la costurile comune, despre gimnastica financiară necesară calculului plăților. În timp, am decis să fac un film documentar despre domnul Bud și H2B, numit *Blocul*, pentru a explora relația dintre universul social și cel material în spațiul restrâns al unui bloc. Vecinii săi m-au cunoscut cu aparatul de filmat în mână – unii, deschiși și calzi, alții, suspicioși. De ce mă interesa viața unei țevi, a unui calorifer, a unui robinet, a unui lift?

Mă interesau fiindcă toate – caloriferul, robinetul, liftul – au fost elemente fermecătoare pentru oamenii care s-au mutat pentru prima oară la bloc, însemnând modernitate și contemporaneitate. În timp, lipsa de preocupare a statului pentru infrastructura blocurilor a devenit emblematică pentru un sistem politic și social dezinteresat de bunăstarea oamenilor. Când statul nu mai are grijă de infrastructură, anumiți oameni din comunitate încep să umple acest gol. În H2B, un bloc vizavi de cel în care am copilărit eu, acel gol a fost umplut de domnul Bud. Ca antropolog, voiam să văd cum se creează și cum arată, intermediată de el, legătura dintre locatarii blocului și stat, reprezentat de Asociația de Locatari.

Fiu de primar, Gheorghe Bud s-a născut în martie 1948 în Negrești-Oaș, Maramureș, unde a făcut școala și liceul. Familia locuia vizavi de o școală și la cinci ani și jumătate a început să meargă acolo, să petreacă timp cu

ceilalți copii. Când avea șapte ani și tatăl lui a vrut să îl dea la școală, învățătoarea i-a spus că el dăduse de fapt toate extemporalele de clasa I și că este pregătit să intre direct într-a II-a, cu o adeverință medicală care să ateste că e bine dezvoltat. În felul ăsta, la 16 ani și jumătate, în 1965, a dat examenul de admitere la facultate, la Politehnica ieșeană – Facultatea de Chimie Industrială și Metalurgie. A absolvit în 1970 și după absolvire a fost repartizat la Complexul Industrial Săvinești. Avea 22 de ani când a început lucrul la Combinatul de Amoniac de la Săvinești, la Investiții. A fost trimis la combinate similare, mari – la Turnu Măgurele, la Craiova – împreună cu 100 de muncitori care trebuiau pregătiți: el stabilea programul, el avea grijă de toți angajații.

Când s-a întors la Săvinești, a pus în funcțiune „instalații foarte grele”, mi-a spus. Văzând că e un om capabil, șefii l-au promovat. După șase ani, era inginer-șef coordonator. („Un lucru mare la acea vreme, sigur, și cu un salariu corespunzător.”) A devenit Președintele Oamenilor Muncii – era omul numărul unu al conducerii.

În 1984, la 36 de ani, a fost trimis la București, la un curs de un an la Academia „Ștefan Gheorghiu”, la secția Institutul „B”, care se ocupa „numai de perfecționarea pregătirii oamenilor cu dotare pentru funcții înalte”. S-a reîntors la Combinat și, după două luni, a fost chemat la conducerea județului, la Prim-Secretara Comitetului Județean al PCR. În birou era un ministru adjunct de la București care avea ordinul de numire pentru domnul Bud în funcția de Inspector Șef al Inspectoratului Județean pentru Controlul Calității Produselor și Serviciilor (IJCCPS). A fost buimăcit – „prea dintr-o dată!”. A văzut salariul: 4.900 de lei. A avut curaj și i-a spus: „Mă penalizați? Păi eu am 5.600 la Combinat”. „Măi, dar tu ai salariu cât mine”, i-a spus ministrul adjunct. Cu promisiunea unei promovări după două luni, domnul Bud a preluat postul de Inspector Șef. Schimbarea a fost dificilă, cu atât mai mult cu cât, la acea vreme, tot ce se exporta era verificat de el: de la îngrășăminte chimice și burlane de tubaj, până la alimente și textile. „Răspunderea era enormă.”

Apoi a venit 1989, „când s-au întors toate pe dos”. Inspectoratul se transformase în Oficiul pentru Protecția Consumatorului (OPC), azi ANPC, însă rămăsese în conducerea sa. Dispăruse legislația privind controlul calității: „Ce control, domnule, totul merge liber”. Legi nu mai erau, nici noi reglementări – au apărut abia în 1992, sub numele de „Protecția Consumatorului”, după nomenclatura europeană. După această perioadă de vid legislativ (dar și vid de activitate), a construit o

sală de ședințe de 100 de locuri – „cu table, cu tot ce trebuie”. Am vizitat împreună această sală, un amfiteatru acoperit în lambriuri, unde, o dată pe lună, se ocupa de pregătirea angajaților în Calitatea Materialelor, pentru a construi o echipă bine documentată. Când legislația a început să se apropie de cea din Uniunea Europeană, s-a reorganizat întreaga activitate în ANPC, iar ei au fost pregătiți pentru aceste schimbări în urma cursurilor cu domnul Bud. În paralel, el își urmărea activitatea lui preferată pedagogică. De exemplu, dacă se organiza un curs de pregătire pentru șomeri, preda duminică.

A rămas în funcția de conducere a acestei instituții timp de 27 de ani, perioadă în care a fost „foarte solicitat la nivel central, de stat, al ministrului, pentru necazurile mari din țară”. În iarna anului 2007, întreg Vasluiul a rămas fără căldură. Centrala termică de oraș se defectase și Bud a primit un apel la 11 noaptea. A doua zi era la Vaslui și a rămas acolo o săptămână, împreună cu alți specialiști din țară. Au reușit să repornească centrala, însă astfel de probleme tehnice au lăsat loc reparatoarelor de la calorifere. Domnul Bud a fost „cel mai mare opozant împotriva acestui sistem, pentru că nu duce la nimic bun, doar la iluzii pentru oameni. Repartitorul nu îmbunătățește nimic – nici căldura, nici costurile mai mici. Omul stă în frig sau se încălzește puțin. Asta înseamnă sărăcie”.

În afară de domeniul în care a fost pregătit (tehnologia substanțelor anorganice, metalurgie), a fost preocupat de „partea energetică, de tot ce înseamnă gaz metan, energie electrică, transmiterea energiei către om, către cetățean”. A activat foarte mult în acest domeniu și a participat la multe cursuri, în țară și în străinătate. A trebuit să iasă la pensie în 2007, „că așa e în viață”, dar a ieșit mai devreme cu șapte ani și jumătate, fiindcă a fost încadrat în grupa I de muncă. Dacă „climatul politic ar fi fost bun”, ar fi continuat să muncească. După pensionare, i-a fost dor să fie „între oameni”. Nu ca să fie șef, mi-a spus, ci ca să ajute, să rezolve probleme, să liniștească ape. Când fostul președinte al asociației de locatari a plecat din bloc, vecinii l-au încurajat pe Bud să îi preia funcția. Era deja implicat în activitățile asociației, având grijă de centrala termică de bloc pe care o proiectase chiar el.

Au trecut mai bine de 10 ani de atunci și, dintre contribuțiile sale la infrastructura blocului, cel mai mândru este de instalarea centralei termice (a „Uzinei de apă caldă și căldură”), schimbarea țevilor de apă rece și izolarea termică a blocului. Din punctul lui de vedere, implicarea sa e

singura soluție pentru menținerea în viață a unui bloc îmbătrânit, care necesită multă grijă.

Cele mai multe blocuri din Piatra Neamț au fost construite la începutul anilor 1970, într-o perioadă în care caloriferele erau mereu calde. Infrastructura urbană a fost o realizare socialistă emblematică progresului. Blocul a avut mare potențial de emancipare: apa curentă și căldura din apartamente aduceau un confort extraordinar pentru noii locuitori ai orașului, care veneau de la sate. Pentru vechii locuitori ai orașului, care și-au văzut casele dărâmate și vițele-de-vie din grădină tăiate, schimbarea a fost una grea. Am aflat povești cum e cea a unei femei care, copil fiind, și-a văzut casa – nou construită, modernă, cubistă – dărâmată în întregime, lăsând în urmă doar un copac care acum umbrește un bloc. Și azi merge uneori să vadă „nucul din grădina noastră”.

Blocurile au venit cu sacrificii, dar și cu promisiuni, și rămân un simbol puternic: cel al unui regim politic și social care stă în picioare cât timp sistemul tehnic care îl menține e și el întreținut. Eșecul acestor blocuri, fie el invizibil, ca o țevă ce stă să inunde vecinul, sau vizibil, ca un strat de polistiren deja scorojit, expune legăturile dintre vecini – și tensionate, și prietenoase. Când o țevă se sparge, se creează ceva. Când statul își ia mâinile de pe blocuri și nu se implică în întreținerea lor, locuitorii devin cei responsabili, îngreunați de dificultățile financiare din România ultimilor ani. Centrala, țeava, caloriferul, robinetul devin actori sociali care ne oglindesc. Sociologul Bruno Latour spunea că durabilitatea unui sistem social depinde de fel de mult de obiectele incluse în el cât depinde de legăturile sociale dintre oameni.

Construit în 1974, blocul H2B a găzduit mulți ingineri tineri de la Platforma Industrială Săvinești, care au cumpărat apartamente în bloc înainte să fie construit și care deseori vizitau șantierul, așteptând entuziasmați să își vadă etajul încheiat. În Piatra, H-urile au fost primele blocuri glisante (din beton turnat în cofraje). Construirea lor sprintenă, cu un etaj pe zi, era spectaculoasă pentru viitorii locuitori. Domnul Poenaru de la etajul trei, de exemplu, cobora două stații mai devreme, doar să vadă cum progresează muncitorii. Înaintea începerii șantierului, plătitise avansul de 30.000 de lei – restul de 140.000 de lei i-a plătit în rate. Blocul avea apartamente de patru camere în partea din față și de trei în spate. Având posibilitatea de a alege, a preferat un apartament cu trei camere: nu prea jos, nu prea sus, să nu aibă probleme dacă se strică liftul.

Așa, încet-încet, blocul H2B s-a umplut de oameni, lucruri și legături: 44 de apartamente pline de ingineri de la Săvinești, profesori, muncitori. Relațiile dintre noii vecini au fost bune de la început: „oameni cu pregătire superioară”, apropiați ca într-o familie. După Revoluție, „au mai plecat, au mai murit... nu mai este aceeași coeziune. Dacă ceva trebuie făcut, nu mai participă toată lumea, cum se făcea demult. Cu fiecare ședință, vin mai puțini oameni”, îmi spune domnul Poenaru oftând.

Întâlnindu-l pe domnul Mamulă, vecinul de la doi, am auzit aceeași impresie: înainte, erau mai tineri, mai entuziasmați, mai dibaci – aveau grijă mai ușor de spațiile comune. Tăiau iarba, plantau copaci. În schimb, acum, populația blocului s-a deteriorat. „Unii dintre colocatari cred că li se cuvine tot – că treaba ar trebui să fie făcută pentru ei, că nu trebuie să participe, fizic sau financiar.”

De unde vine diferența asta, îl întreb. Înainte de Revoluție, exista un simț al răspunderii, îmi spune: în viață, nu neapărat doar în bloc. Recent, și răspunderea a scăzut, dar și capacitatea financiară. În H2B au noroc, îmi mărturisește. Domnul Bud, de exemplu, așa a fost crescut – om gospodar și responsabil.

Din aceeași generație, acum la pensie, face parte și doamna Tomin, învățătoarea de la etajul șapte. Și ea s-a mutat când a fost construit blocul, însă, spre deosebire de ceilalți, ea locuise tot în Piatra, în cartierul Mărăței. Casa i-a fost demolată și în locul ei a fost construită o benzinărie. Locuia cu socrii, cu care nu se înțelegea, iar soțul ei, militar, pleca deseori câte patru luni. Într-o zi s-a supărat, a luat banii puși deoparte și a plătit avansul la apartament. I-a spus soțului că ori vine cu ea, ori nu vine, dar ea nu mai stă acolo. Când s-au mutat, fata lor cea mică i-a speriat îngrozitor într-o noapte, când i-a fost cald și a vrut să se așeze pe tocul ferestrei, uitând că nu mai stă la casă. Primele luni au fost grele, însă greul abia urma să vină, când, în anii '80, a început să se întrerupă căldura. Toți vecinii cu care am vorbit mi-au povestit despre cele 14 grade din casă, despre cuptorul lăsat să meargă cu ușa deschisă, despre cum se înfofoleau.

Printre ei, și domnul Bud, care, proaspăt căsătorit și cu un copil mic, a locuit în bloc de la construcția sa în 1974. A ales un apartament cu patru camere, la etajul cinci. După prima iarnă, a izolat interiorul apartamentului cu polistiren și a dublat geamurile, ca cel mic să aibă destulă căldură. Acum, ca președinte al asociației, simte responsabilitatea încălzirii întregului bloc, nu doar a propriului apartament.

Asociatia de Proprietari nr 78.
Bdul Traianu Blc #2-B
Piata Acoul

De Anul Nou!

Sin tem în pliuă iaru,
se e frig si ger...

Zoar 21 de proprietari
din 44 nu au restant
la INTRETINERE.

Pentru toti...

La multi ani!

2011

Comitetul Locuitorilor
I. I. I.

Deseori, dedică zile întregi blocului – doar calcularea facturilor du-rează o zi întreagă. Pe 1 al fiecărei luni, citește măsurătorile de apă, gaz și energie electrică din bloc și își notează cu atenție consumul. De obicei, așteaptă până trece un tânăr și îl roagă să verifice împreună cu el dacă a citit corect – ochiul drept îi face probleme. Imediat calculează consumul din bloc și, până ajunge factura de la utilitățile publice, el are deja o estimare proprie, deseori diferită. Mai ales în cazul facturilor la apă, diferența e uneori mai mare de 100 de metri cubi și e împărțită de obicei între locatari. Motivele sunt complexe și le explică la avizierul pe lângă care vecinii trec deseori fără să se uite.

Ca să balanseze greutatea financiară de pe umerii locatarilor, are multiple strategii. De exemplu, factura la curent vine o dată la trei luni. El citește însă lunar consumul și îl adaugă pe lista de cheltuieli, ca oamenii să își gospodărească banii din timp. Deși sistemul birocratic pare rigid, el „gâdilă” cheltuielile, în funcție de necesitățile fiecărei luni și de condiția socială a locuitorilor. „Desigur că, pentru mine, asta înseamnă mai multă muncă. Nimeni nu mai face așa. De asta am atâtea hârtii peste tot.” Apoi duce calculele la Locativ Serv, o companie de administrație locală sub egida Consiliului Local care legalizează calculele lui încâlcite. Acolo, contabila scoate la imprimantă lista de cheltuieli care va fi afișată la avizierul blocului H2B.

„Eu sunt singura persoană care reprezintă această asociație formată din 44 de apartamente, însă administratorul este Locativ Serv”, spune domnul Bud. „Este foarte avantajos, fiindcă se lucrează foarte corect și legal. Sunt foarte multe asociații unde se lucrează la negru. Își dau salarii, în fine... În schimb, aici, Locativ Serv are contabilitate, are personal juridic, are cenzori, tot ce trebuie.” E și o ocazie bună pentru socializare în afara blocului. „Când merg acolo, mai schimb o vorbă cu secretara, cu directorul... e o legătură de suflet.” Una dintre contabile l-a rugat zâmbind să nu iasă la pensie și l-a bucurat căldura ei – un semn că merge bine colaborarea lor.

Domnul Bud găsește deseori maniere inventive de a economisi energie și, deci, și bani. Pentru centrala termică, își folosește cunoștințele de mecanica fluidelor, ca apa să circule în sistem datorită diferenței de temperatură și de densitate. Dacă sunt mai puțin de o grade însă, lasă centrala pe automat: două ore merge, o oră se oprește. Țevile fiind vechi, nu permit mereu apei fierbinți să ajungă la caloriferele celor de la etajul 10, în timp ce vecinii de la șase stau cu geamurile deschise și nu mai pot

de cald. Doamna Tomin, cu părul alb și cu ochelari care îmbлъnzesc o privire tăioasă, l-a și prins într-o zi: „Dar mai dați, domnule, căldura mai încet! Ce faceți, ne gătiți aici?”

Blocul este împărțit în două – cele 22 de apartamente care sunt conectate la centrala termică a blocului și celelalte 22, care au centrale individuale. Totul a început acum 10 ani, cu o vecină mai suspicioasă, care s-a „înțepat în țeavă” și apoi le-a cerut bani celor care au vrut să își instaleze centrala termică prin țeava ei, astfel amortizându-și costul „de câteva ori”, mi-a explicat domnul Bud. De atunci, mulți vecini, din nevoia de a plăti cât cheltuiesc sau de a încălzi când au nevoie, i-au urmat exemplul. Pentru domnul Bud asta înseamnă un calcul al facturilor mult mai complicat și mai puțini oameni care să contribuie la întreținerea centralei de bloc.

Vorbește despre sine la persoana a treia și oftează: „Asta înseamnă că Bud trebuie să fie acasă 24 din 24”. Deseori răcește coborând la centrală, uneori și la ora două noaptea, în pijama, dacă un vecin îl sună să îi spună să dea mai tare căldura. Într-o zi, l-am întâlnit după o astfel de răceală: „A fost o răceală teribilă, cu febră și durere musculară – cel puțin intelectual, ești scos din circuit!”. N-am putut să nu zâmbesc la gândul circuitului blocului, care are și el inimă și vene, prin care trec și apa caldă și mesaje de la un locuitor la altul.

La un moment dat, a trebuit să meargă la o înmormântare în Maramureș, în Negrești Oaș, unde s-a născut. Nu mai plecase din Piatra de doi ani și a stat cu inima în gât toată săptămâna, deși îi lăsase cheia vecinului de la parter, un bun inginer. După trei zile a primit un apel de la un alt vecin și a fost bucuros să afle că toate erau în ordine.

Programul ăsta îl și obosește și deseori se gândește la un înlocuitor, fiindcă sănătatea sa e mai fragilă decât recunoaște. În timpul izolării termice din 2011, o asistentă medicală care locuia în blocul de alături l-a oprit și l-a sfătuit să fie atent cu gleznele sale umflate: „La cele 90 de kilograme ale mele, trebuie să am grijă”. Cu toate acestea, găsirea unui înlocuitor e mai anevoioasă decât ai crede: „Rar găsești un om care să fie și tehnic priceput, dar și omenos, cu o sensibilitate pentru oameni”. Cu tot efortul său, nu se simte înțeles. „Unora nu le pasă, iar alții sunt pur și simplu răutăcioși.” Oameni vorbesc „fără să știe”, mai ales locuitorii care pleacă vara la țară (mare parte din ei) și care nu știu ce lasă în urma lor. În schimb, domnul Bud observă cu ochi de vultur că vin cu rufele murdare și le spală în bloc, apoi pleacă – deși sunt trecuți ca zero persoane la întreținere, și nu le poate adăuga consumul de apă.

În 2011, Domnul Bud a încercat să acceseze fondurile europene pentru reabilitarea clădirilor, reglementate prin Ordonanța de Urgență nr. 18/2009 privind creșterea performanței energetice a blocurilor de locuințe. Conform ordonanței, finanțarea reabilitărilor era împărțită:

„a) 50% din alocații de la bugetul de stat, în limita fondurilor aprobate anual cu această destinație în bugetul Ministerului Dezvoltării Regionale și Locuinței;

b) 30% din fonduri aprobate anual cu această destinație în bugetele locale și/sau din alte surse legal constituite;

c) 20% din fondul de reparații al asociației de proprietari și/sau din alte surse legal constituite.” (art. 13)

Având multe cunoștințe, a mers direct la directorul de investiții de la primărie, unde a fost adăugat pe o listă de așteptare pentru accesarea fondurilor. Din când în când, verifica pe ce poziție era pe listă. Văzând că de pe locul nouă se treceau pe 16, a realizat că a atins limitele eforturilor pe care le putea face. „Atunci am decis să facem ceva singuri. Ne-a luat doi ani.”

După ce a studiat firmele de construcție care izolaseră blocurile din cartier, s-a oprit asupra unei firme din Cislădie, care lucrase mai temeinic la alte două blocuri de pe bulevardul Traian. Constructorul nu era neapărat cel mai mare specialist în domeniul materialelor de construcție, însă își urmărea oamenii cu atenție. I-a observat o săptămână, să vadă cum lucrează: cum respectă fiecare pas, cât de disciplinați sunt. Apoi a cerut firmei un teanc de hârtii care să ateste calitatea materialelor (mai ales că el însuși fusese mulți ani în fruntea instituției ce urmărea protecția consumatorilor). Văzând că documentația prezentată „e în ordine”, a fixat o dată și a anunțat locatarii că ședința va fi vineri la ora șase. A fixat data și ora astfel încât oamenii să ajungă acasă liniștiți de la serviciu și „să mai răsuflă”. La ședință, le-a explicat vecinilor că 21 din 44 de apartamente erau de acord cu lucrarea.

O asemenea ședință nu era ușoară, cel puțin fiindcă mare parte din vecini nu locuiau permanent în bloc – unii munceau în străinătate, alții plecau vara la țară, la casele părintești. De asemenea, între 1974 și 2011, blocul își schimbase morfologia, rămânând puțini locuitori dintre cei inițiali, ca domnul Bud. Printre puținii săi colegi de la Săvinești, domnul Bud găsisse o încredere de nestăvilit, însă cu ceilalți a urmat o luptă de convingere monumentală, în sala de administrație, pe coridoare, în apartamente, la telefon.

Lucrarea a început cu partea lui, însă nu pentru că „acolo stă Bud”, ci pentru că pe secțiunea sa erau cei mai mulți locuitori care acceptaseră lucrarea, care, în funcție de dimensiunea apartamentului, costa chiar și 5.200 de lei. Într-o săptămână, au venit ceilalți vecini, cu excepția a trei apartamente. Văzuse în cartierul său multe blocuri izolate parțial, „nu e frumos și nu e tehnologic”. Blocuri îmbrăcate cu o mânecă, nicidecum cu un palton întreg. Știindu-le necazurile, și-a abordat vecinii, unul câte unul: o bătrână cu pensie mică, o bibliotecară pensionată care locuia cu băiatul său bolnav și care nu avea cum să plătească, pentru care domnul Bud a împrumutat bani; un tânăr care cauzase un accident de circulație mortal și ajunsese la Curtea Supremă de Justiție (plătindu-și pedeapsa), care a fost ajutat de socrii săi după ce domnul Bud a vorbit cu ei; două bătrâne de 94 și 96 de ani, de la etajul opt, „foarte dificile. Cred că am fost la ele de 20 și ceva de ori. Eu sunt cărunt de la 30 de ani, dar cred că m-au mai încărunțit”. Cele din urmă nu aveau încredere în constructori și nu au plătit avansul până ce schela nu a ajuns la etajul lor.

După izolarea termică, consumul de gaz metan pentru încălzire și pentru apă caldă a scăzut cu 35%. Însă pentru așa un rezultat, a stat șase luni în salopetă de dimineață până seara, atent să se lucreze cu grijă.

Câteva porțiuni au fost refăcute de șase ori. De exemplu, vecinul de la 10 schimbase acoperișul deasupra apartamentului său, însă fără să adauge burlane de scurgere – astfel încât după ploaie, apa curgea direct pe perete. Din cauza scurgerilor, tencuiala cădea. Pentru preluarea apei, a adăugat jgheaburi de scurgere până jos. Aceste lucrări au fost adăugate izolării termice și încadrate în prețul total. Pentru că nu i-a plăcut cum au lucrat pe o latură (nu asiguraseră panta de preluare și de scurgere), le-a spus: „Nu coboară nimeni până nu vin și fac test”. A luat două bidoane de 10 litri de apă, s-a dus pe acoperiș și le-a turnat în jgheaburi. La început, nu se scurgeau. „Le-am spus: dacă plouă tare, e ca și cum nu ar fi!” Constructorul a adus de la Sibiu un tinichigiu bun și au lucrat până când a trecut testul. „Până azi, merge bine.”

Așa cred și vecinii săi, care apreciază foarte tare implicarea sa din perioada izolării termice. Când am mers la prima mea ședință de scară în noiembrie 2014, i-am întrebat despre izolarea blocului. Fără excepție, fiecare vecin era mulțumit de scăderea facturilor și de căldura constantă din apartamente. Văzând cum domnul Bud a insistat pe calitatea construcției, vecinii au început să se uite la lucrările din oraș și la felul în care montarea proastă a plăcilor de polistiren cauza mucegai sau alunecarea lor cu

Asociația de Proprietari nr 78

Bloc H₂-B, B-dul Traian P. Neamt

24. XI

INFORMARE

Adunarea Generală a Proprietarilor
cu Sedința din 22.XI 2013 a
HOTĂRÎT.

1. Se aprobă materialele prezentate la cele 5 puncte ale Ordinei nr. 2.
2. Conform Leg. 230/2004, republicată privind Organizarea și funcționarea Asociațiilor de Proprietari se aprobă Constituirea Fondului de investiții.
3. Se aprobă Lista de lucrări ce se vor efectua din Fondul de Investiții și anume:
  - 3.1. Introducerea traseului de apă caldă (teava galvanizată de $\phi 55$ mm) (cota ≈ 2 m, approx. 70 nr. e.
  - 3.2. Introducerea Sistemului de siguranță și de automatizare a difuzorului conform precizărilor Inspectoratului ISCIR.
  - 3.3. Montarea, etanșarea geamurilor și ușilor

totul. „În comparație cu prețul pe care l-am plătit, avantajele sunt mult mai mari”, mi-a spus un vecin convins.

Încă merge bine și liftul, pe care tot domnul Bud l-a înlocuit, acum 15 ani. Sistemul de transmisie era bazat pe niște roți tronconice care se uzaseră atât de mult, încât se deplasau. Alte blocuri înlocuiseră liftul cu mare greutate, fiecare familie plătind cel puțin 1.000 de lei. Fiind „șeful calității”, avea multe cunoștințe. Când fusese la Combinat, colaborase foarte mult cu Inspecția de Stat pentru Controlul Cazanelor, Recipientelor sub Presiune și Instalațiilor de Ridicat (ISCR). Discutând cu directorul lor, i-a spus ce neazuri avea la lift. Directorul i-a „dat o informație valoroasă”: un asemenea sistem exista la ei și era nou-nouț – nu funcționase niciodată. Ei nu aveau nevoie de el și au făcut schimb – domnul Bud le-a dat liftul vechi, „să îl aibă în contabilitate”, și l-a luat pe cel nou. „Atât am cheltuit: i-am luat directorului un cadou, ca între prieteni. Nu le-am luat un leu la oameni, dar am făcut tot. Este cel mai bun lift.”

Apoi a transformat una dintre uscătorii în cameră pentru omul care are grijă de lift; fără chirie, doar să își păstreze toate ustensilele la un loc. „Asociația e foarte importantă, mai ales acum, în zilele noastre, când oamenii sunt mai delăsători”, îmi spune răbdător. În timpul fiecărei lucrări a fost dezamăgit de lipsa de implicare a locatarilor. În timpul izolării termice majoritatea vecinilor nu au ridicat un deget – doar dacă nu le mergea televizorul, sunau la operator și ieșeau din casă. De partea lor, vecinii s-au obișnuit cu eforturile domnului Bud: „Da, se implică... Însă îi și place”.

Într-o zi, am vizitat-o pe doamna Tomin de la etajul șapte, să o ajut să facă pască pentru Paște. Patru ore și cinci păști mai târziu, pe când făceam o pauză cu un pahar de vin alb de casă, se uita pe fereastra bucătăriei, la blocul de vizavi, de câțiva ani peticit și neterminat. În contrast, ei au lucrat cu oameni serioși, care au făcut treabă bună. „Ce-i drept, s-a ținut și domnul Bud de ei.”

Câteva săptămâni mai târziu, doamna Tomin a intrat în sala de administrație să plătească o contribuție pentru o piesă la centrala termică. Domnul Bud i-a explicat că tocmai reparase scările din fața blocului și că fusese un proces migălos recrearea mozaicului din piatră. Fără să clipească, s-a uitat la el cu fermitate: „Plătesc doar pentru centrală, nu și pentru asta. Pentru scări să dea și alții, n-am eu bani pentru toată lumea”.

Nu era prima oară când se isca tensiune în jurul banilor. Domnul Anton de la etajul trei, un profesor de istorie pensionat, era un pic încurcat când a intrat în sala de administrație să plătească aceeași reparație la centrală. Precum doamna Tomin, era nemulțumit de lipsa implicării tuturor vecinilor în cheltuieli la care el contribuise de fiecare dată. Din cei 1.100 de lei plătiți în ultimii ani ce se reparase? Cât despre vecini, câți plățiseră la fel ca el? Când l-am vizitat a doua zi, domnul Bud i-a dat chitanța pentru suma plătită cu o zi înainte și i-a spus:

„Dumneavoastră n-ați fost la nicio ședință. Toate lucrurile astea s-au hotărât în ședință și s-au scris. Ce înseamnă reparații? Zece lucrări. Una – schimbarea circuitului de apă caldă...”

„Eu te înțeleg. Eu nu țin la asta, eu țin la omenie. Dar atâta să reții, cu tot ce-am dat ieri, eu am aproape 12 milioane. Zi-mi și mie, în blocul ăsta, mai este vreunul care a dat suma asta?”

„Mai sunt. Încă patru.”

„Cinci.”

„Hai să-ți spun pentru reparații. Ai dat dumneata trei milioane, a dat Teodorescu cinci, și a dat Raica, vecinul dumneavoastră, șase. Sunteți toți care ați dat.”

„Poenaru cât a dat? Bine, el mi-e vecin, mi-e amic...”

„N-a dat nimic.”

„Păi tocmai el mă lămură cât de necesari sunt banii ăștia, cât vom face...”

„N-a dat, domnule.”

„Păi nu te lauzi decât după ce dai!”

Luându-se cu vorba, domnul Anton a uitat de fursecuri și de sticlele de apă minerală, Fanta, vin și bere care ne așteptau pe măsuța frumos decorată. Apartamentul a fost proaspăt renovat de fostul proprietar, iar domnul Anton a adus totul, de la mobilă până la cele mai mici decorații, din colecția sa de om pasionat de istorie. Îmi arată cu mândrie o icoană de 100 de ani și îi spune domnului Bud: „Dacă scrie despre lucrurile astea, străinii or să vadă că și nouă ne pasă de lucruri valoroase, nu doar occidentalilor”.

Domnul Anton s-a mutat recent în bloc, din Roman. A căutat un oraș curat și liniștit, de munte, și, cum familia lui nu era de acord cu Brașov, au decis să caute un apartament în Piatra. Era gata-gata să renunțe, după prea multe vizite în apartamente urâte și scumpe, până când a venit în H2B și a fost fermecat.

Înainte să semneze contractul însă, a ezitat – unde e centrala de apartament? Vorbind cu agentul imobiliar, a fost liniștit să audă că centrala e avantajoasă, îmi spune domnul Anton, în tricou în miezul iernii. Apartamentul lui fusese izolat în interior în anii 1970 și acum, fiind izolat și pe afară, menține o stare plăcută de căldură – ba chiar deseori deschidea geamul termopan, să respire casa un pic. E mândru de felul în care domnul Bud a reușit să îi convingă pe vecini să izoleze în întregime, spre deosebire de majoritatea blocurilor din oraș.

Într-o zi m-am dus să vizitez familia Anton după ce mă invitaseră la o felie de cozonac. M-au primit cu bucurie și cu o oarecare stânjenală pentru freziile pe care le adusesem. Au ezitat câteva clipe – să stăm în sufragerie sau în bucătărie? Domnul Anton a sugerat bucătăria, însă soția lui era iritată de apa care curge în chiuvetă: „De o oră curge non-stop, repară domnul Bud o țeavă – doamna Filip, de la șase, are o țeavă spartă și apa, din nu știi ce motiv, trebuie să curgă. Eu înțeleg, însă cine o să plătească toată apa pe care o consum eu acum?”. Era nedumerită și de ce ei, la etajul trei, să lase apa să curgă pentru o reparație la etajul șase?

După o oră de povești și cozonac, mă pregăteam să plec când sună cineva la ușă. Domnul Bud. „A, bună ziua, Maria.” Pare surprins să vadă că niciăieri nu scapă de cercetătorul cel curios. Nerăbdător, îi roagă să închidă robinetul de la bucătărie și nu apucă să le ceară scuze pentru deranj fiindcă îi sună telefonul și răspunde numaidecât. E vecinul de la patru, domnul Mamulă, căruia nu îi merge caloriferul și care e convins că are de suferit din cauza reparațiilor. Domnul Bud îi explică de câteva ori – întâi calm, apoi din ce în ce mai înfierbântat – că nu au de-a face una cu cealaltă. Tonul crește din ce în ce, până când lacrimi îi apar în ochi și închide telefonul în mijlocul conversației, izbucnind în plâns. Vecinul spusese: „Sunt și eu inginer, știu ce s-a întâmplat, doar nu sunt cioban”.

Doamna Anton se scuză discret și pleacă la biserică, în timp ce domnul Anton îl invită în bucătărie pe domnul Bud, oferindu-i o paletă întreagă de băuturi. Bere? Vin? Țuică? Între timp, eu nu știu cum să fac să umplu mai repede un pahar cu apă, știind că domnul Bud are probleme cu inima. Domnul Anton, cu multă compasiune, recunoaște că doamna Filip e o femeie dificilă, trebuie să fi avut o zi grea. „Da...”, recunoaște domnul Bud, epuizat la gândul că, locuind sub doamna Filip, trebuie să aibă grijă de inundația din propria sa bucătărie și de tavanul lăsat. În contextul unei zile ca asta, care nu e tocmai rară, domnul Anton

îl încurajează să găsească un înlocuitor: „Vezi că avem o Marea Neagră, du-te să o vezi, ia o vacanță!”

Un an și jumătate mai târziu, în noiembrie 2016, domnul Bud nu a găsit înlocuitor. A încercat să convingă un tânăr din bloc, care, deși e foarte bine intenționat, nu are timp – muncește enorm și când ajunge acasă vrea să petreacă timp cu copiii și cu soția lui, nu la centrala termică, îmi spune domnul Bud. L-am sunat după proiecția documentarului (l-am intitulat *Blocul*) la Festivalul Astra din Sibiu, să îi povestesc despre reacțiile din sală. A ascultat curios, însă cel mai mult l-a preocupat cum merge teza mea de doctorat despre H₂B. Cum am organizat capitolele? Cum am integrat legislația despre apă în capitolul despre care am vorbit data trecută? Cum a mers prezentarea în departamentul meu? Sunt curioși acolo, în Anglia?

Cu vocea slăbită, mi-a spus că sănătatea îl supără, însă în lipsa unui înlocuitor, se descurcă. Nu poate pleca din oraș, fiindcă nu știe cui să îi lase centrala, iar oamenii nu pot rămâne fără căldură. Anul trecut avea un vecin care era chiar inginer termic, îi mai lăsa lui cheia. Între timp, a murit. Ar putea închide centrala, însă atunci apar alte probleme: când se oprește circuitul apei, țevile se depresiunează. Când repornește, pot apărea fisuri – țevile pot rugini dacă apa nu curge prin ele. Pentru mine, grija constantă a domnului Bud față de apa caldă care curge prin țevi a devenit emblematică pentru rolul unui administrator de bloc, a unui om care are grijă.